ᲡᲐᲮᲐᲚᲮᲝ ᲤᲣᲠᲪᲔᲚᲘ

ᲡᲣᲠᲐᲗᲘᲡᲮᲘᲐᲜᲘ ᲓᲐᲛᲐᲢᲔᲑᲐ

ᲒᲐᲖᲗᲘᲡ № 497

ᲓᲐᲛᲐᲢᲔᲑᲘᲡ № 89

ᲙᲘᲠᲐ, 7 ᲗᲔᲑᲔᲠᲕᲐᲚᲘ 1916 Წ.

„ᲛᲒᲚᲝᲕᲘᲐᲠᲔᲑᲐ“, ᲜᲐᲮᲐᲢᲘ ᲙᲝᲢᲔᲯᲘᲡᲘ.

ᲛᲔ

მე მეფე ვარ უფსკრულისა,
შავი ძალა შავი ღამის,
მე ვარ ენების ქარიშხალი
ეშმაკეულ დასაბამის...

—

მე უკვე, ემთავარ-სარ-ღლობ
ვარ-სკვლავთ შუა მჭროლავ ძალებს,
მე ვალოცებ დედა-ᲔᲘᲬᲘს,
მე ეხლოებ დაცილ თვალებს...

—

მე ვიომებ ტბის რაინდებს,
ტბის უფსკრულში მიმალულებს,
მე ვაცაცებ მთვარის შუქზედ
სიფლავებით ამდგარ სულებს...

—

მე ეწირავ ᲯᲝᲯᲝᲮᲔᲗᲨᲘ
ხორციელის მშეოლრავ დევებს,
მე ვამღერებ ანგელოზებს
ლოცვებს ტკბილ და მისატევებს...

—

მე ყვავილებს ვიღღაბებ
გაყინული თოვლის გულზე,
მე ბზის ხეივებს ვაქვითინებ
ეხილავის სიყვარულზე...

—

მე საკვირველ მომქმედი ვარ,
შემომქმედის ძალის ᲯᲣᲠᲐᲓ,
მე სიცოცხლეს ვაცსახურებ
სიკვდილს— თავის უნებურად.

—

მე წარსულთა აწმყოსა ვეჩი
მომავალის მოსავლელად,
მე სიცოცხლეს ვიელნენები
ხან ღვთაებად და ᲮᲐᲜ ᲒᲕᲔᲚᲐᲓ...

—

მე დროს მერანს დავაჭროლებ
უცნობ გზების გასათელად
მე—ᲮᲔᲚᲛᲬᲘᲤᲔᲗ ᲣᲒᲕᲘᲠᲒᲕᲘᲜᲘ,
ᲮᲔᲠᲮᲗᲐ ᲨᲣᲐ, ᲑᲔᲓᲘᲡ ᲕᲔᲚᲐᲓ.

—

მე ვარ წყარო უკვდავების,
მე—განძი ვარ მრავალფერ;
ᲕᲘᲜᲪ ᲕᲔᲠ ᲮᲔᲓᲐᲕს ᲡᲘᲛᲨᲘ ძალას,
ის ბრმა არი, გიჟი, ᲨᲢᲘᲠᲘ...

—

ᲠᲔ ᲨᲔ ᲔᲮᲔᲗ ᲮᲔᲚᲐᲡ დავაშრობ,
მე თავხედი გმირის შვილი,
მე საᲮᲔᲚᲕᲐᲠᲔᲑᲘ არ დაგიდევთ
ᲪᲔᲪᲮᲚᲘს ალად მოვლენილი...

—

მე ცასაც კი ქედს არ ᲣᲮᲠᲘ.
მე რაინდი, მე თავხედი;
მე ფერს ვაძლევ ყოველივეს
მე მემონეს თითონ ბედი..

მე ანგარიშს არვის უᲬᲔᲒ,
მე ვარ ყოვლის ყოვლივე,
სე ღმერთი ვარ გადამდნარი,
ᲡᲣᲠᲜᲔᲚᲗᲐᲗ მოლოვლიე!...

—

მე დემონად დავაბიჯებ
ქვე მცოცავთა გასასრესად,
მე ჩემს სურვილს, ვასაᲯᲣᲚებ,
ᲣᲨᲣᲐᲚᲚᲘ ᲬᲣᲡᲗᲐ-ᲬᲘᲡᲐᲓ.

—

ძრწოდეთ შიშით... ლაჩარ სულებს,
დაგწვავო ჩემი ᲮᲜᲔᲒᲗᲐ ᲑᲐᲜი,
ᲮᲐ! ᲮᲐ! ᲮᲐ! კველას გიწვევთ!
ყველას ჩემი ᲮᲔᲚᲗᲐᲗᲐᲜი!!.

კიკნა-ფშაველა.

დორპატი 1916 წ.

მველი საქართველო.

ჯირითობა.

ჩოგნით ბურთაობა (ჰაკუნი) (იხ. დღევანდ. გაზ.)

უბედურება

სურ. 1 მოქმედ.

ილია. ტუფია, თუ ქალი ხარ, მე ნუ მომერიდები. შენს საქნარს მიხედე!.. მე რომ აქ ასე ვზივარ, ესეც დიდათ სასიამოვნოა ჩემთვის!.. მერე კიდევ, აგერ მე და ამირანაც წევიმუსაიფებთ!..

ტუფია. უკაცრავად, ჩემო ბატონო, უკაცრავად!.. (შედის სახლში).

ილია. აბა კიდევ ყოჩაღათ ყოფილხარ, ამირანა... შენს სამუშევარსაც ასწრებ და სხვასაც ეხმარები!..

ამირანა. თავს ვეძალები, შენი ჭირი შემეყაროს! თავს ვეძალები, თვარა ჩემი ხნის ადამიანს რაღა მუშაობა უნდა შემეძლოს!.. თავს ვეძალები!..

ილია. რამდენი წლისა იქნები, ამირანა?

ამირანა. მე?.. თუ მეტის არა, ოთხმოცის უსათუოდ ვარ, შენი ჭირი შემეყაროს!..

ილია. და მუშაობ კიდევ!..

ამირანა. აბა რა ვქნა!? ვინაა შემხედვარე? ვინაა გამკითხავი! შენი ჭირი შემეყაროს!..

ილია. ბედნიერი კაცი ხარ, ამირანა!

ამირანა. რითი, შენი ჭირი შემეყაროს... ა?!.. რითი უნდა ვიყო ბედნიერი!!..

ილია. ასე ყოჩაღათ ხარ!..

ამირანა. ყოჩაღათ, შენი ჭირი შემეყაროს?! აჰ!.. ერთობ მომერია, ჩემო ბატონო, ხნოვანებაც... ღონემაც მისუსტა და ამასთან დიდ, დიდ შევიწროებაში ვიმყოფები... რამდენჯერ გავაპირე შენთან მოსვლა... რჩევა მეკითხნა შენთვის... გზაზე დაგეყენებინე!..

ილია. მერე?

ამირანა. ვერ მოვბედე... ვერ შეგაწუხე, შენი ჭირი შემეყაროს!

ილია. ეჰ, ამირანა, არა გრცხვენია...

ამირანა. ახლა კი აგერ ბრძანდები და ახლა კი მოგახსენებ და უნდა დამარიგო... უნდა მირჩიო!.. რა ვქნა?.. რავა მოვიქცე?

ილია. რა ამბავია? რაშია საქმე?

ამირანა. რაშია და შვილებმა რომ ასე მომიძულეს და ასე მიმატოვეს და მიმივიწყეს... ასე საცოდავად რომ მიმაყრუეს!.. შეიძლება ასე!.. შენ ბრძანებ, რომ ბედნიერი კაცი ხარო!.. ბედნიერი კი არა ჩემისთანა საცოდავათ თუა კიდევ ვინმე, არ ვიცი, არ ვიცი, შენი ჭირი შემეყაროს!.. ამ ხნის ადამიანი ასე საცოდავათ მიმატოვეს, ჩემსას აღარაფერს კითხულობენ!.. გადავარდნენ ასე უგზო-უკვლოდ!.. აღარც ოჯახი აგონდებათ, აღარც მე... ცოცხალი ვარ, მკვდარი ვარ—სულ რომ არ კითხულობენ, შეიძლება ასეთი ამბავი? აქვთ ამის ნება, შენი ჭირი შემეყაროს?!.. გამაგებინე, ჩემო ბატონო, არის ასეთი კანონი, ნებას აძლევდეს მათ ასე მომექცენ?!.. ასე მიმივიწყონ ამ ხნის კაცი?.. რა უნდა ვქნა, შენი ჭირი შემეყაროს, ჩემი ხნის ადამიანმა, რა?!.. აძლევს კანონი ამის ნებას ასე შეუბრალებლად მომექცნენ, ეს გამაგებინე, შენი ჭირი შემეყაროს!! ასე რომ დაცანცალობენ, ვინ იცის სად, და მე კი უკანასკნელ გაჭირვებაში ვყევარ!..

ილია. რას აპირობ მერე, ამირანა?

ამირანა. რასა და უნდა ვეახლო მთავრობას. მთავრობამ მომიდენოს შვილები ჩემს ოჯახში და იყვენ ჩემს სიკვდილამდი, მერე კი რავარც უნდათ ისე ქნან! სიკვდილამდინ კი მომხედონ. აბა რა ვქნა, შენი ჭირი შემეყაროს, რა ვქნა, ჩემი ხნის ადამიანმა! შენ უნდა დამარიგო, რა რიგად მოვიქცე, რომ გზას დავადგე, რომ მთავრობას ისინი აქ მოვაყვანიო, მთავრობამ რომ ერთი კარგათ შეუცაცხანოს და ფეთება მისცეთ, რომ ასე უგულოთ ეკიდებიან ჩემი ხნის ადამიანს! კი, ასე მინდა ვქნა და შენ უნდა დამაყენო გზაზე, შენი ჭირი შემეყაროს! ჰმ! გოუტკბათ ქალაქის ცხოვრებაში... თეთრ პურზე ბრძანდებიან და მე კი ცხელი ჭადი სანატრელი მაქვს, შენი ჭირი შემეყაროს!... უნდა მოვიყვანო, აბა რა ვქნა, შენი ჭირი შემეყაროს, ჩემი ხნის ადამიანმა?

ილია. ეჰ, ამირანა, დამიჯერე, თეთრ პურზე უსათუოდ არ არიან შენი შვილები ქალაქში. ვაი თუ ისინი შენზე უფრო მეტს გაჭირვებაში იყვნენ. დარწმუნებულიც ვარ, უსათუოდ ასე იქნება! თეთრი პურის კი არა, შავი პურის ლუკმის შოვნა ქალაქ ადგილას, შენ არც კი იცი, რა ძნელი საშოვარია, ჩემო ამირანა!.. აი ჩემიანებსაც შენსავით ეგონათ, მეც ბევრი საყვედურები გამიგონია მათგან იმ დროს, როცა მე გაჭირვებულ ცხოვრებას ვებრძოდი... მინდოდა ჩემ-

*) იხ. სურათებიანი დამატება № 88.

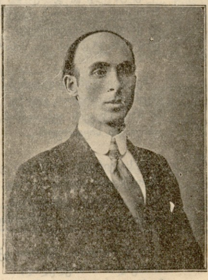

მომღერალი ვარდენ ლორთქიფანიძე.

სკოლა ტყეში

ქართული კითხვა არჯევანიძის სკოლაში, წაღვერის ტყეში.

კაპიტ. გიორგი ფანცულაია, (მოკლულია).

პრაპ. ნიკოლოზ გაჩეჩილაძე, (დაჭრილია).

პრაპ. დავით ცაშციაშვილი, (დაჭრილია).

პრაპ. ბარნაბა რევია, (დაჭრილია).

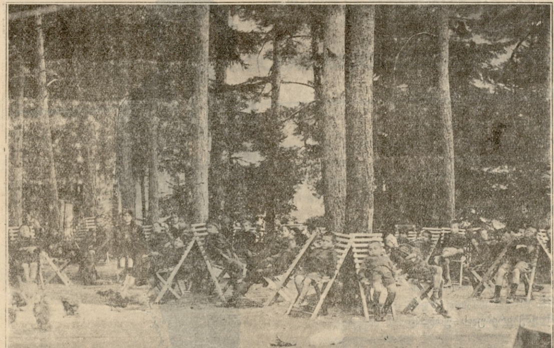

მოწაფეების დასვენება.

ვასილ ცოკურაშვილი-მანსვეტაშვილი, (მოკლულია).

თვისაც და სხვებისთვისაც უკეთესები შემეძინა, მაგრამ ა, ხომ მხედავ, რა შეეძინე: დამტერეული გულსაკლავად, ყველას შესაწუხებლად ვაადოვინარ ყმაწვილი კაცი და ვინ იცის, რა ხანს ვეგდები კიდევ ასე!.. გაჭირვება თან სდევს, ჩემო ამირანა, ყველას, გაჭირვებამ გადეაგდო შენი შვილები თავიანთი ეზოს გადაღმა და მერწმუნე, ისინი შენზე მიტს გამწარებაში თუ არიან, თორემ დალხინებასთან კარგა და დაშოვრებული ინებინან ულაიოოდ! ნუ უსაყვედურებ შენს შვილებს, ჩემო ამირანა, იმათ ის გაჭირვება დაეწინწალებთ ძალაქეს ქუჩებში ლოკმა პურის საძებნელოდ!.. კი, ჩემო ამირანა, კი!..

ამირანა. აბა მე რა ვქნა, შენი ჭირი შემეყაროს!? რა ვქნა? ასე ვიყო?

ილია. რას იზამ, ჩემო ამირანა! გეუბნები ინებეთ, ეგეთი გაჭირვებაში ვართ, ყველას თავთავის გაჭირვება თან გვახლავს და ჩვენსდა საუბედუროდ ჯერჯერობით ჩვენს გაჭირვებას ჩვენ-ჩვენი ძალლონით უნდა ვეცილოთ, ჩვენი საკუთარი ძალ-ღონით ვებრძოლოთ!

ამირანა. თუ ღორ შემიძლია, შენი ჭირი შემეყაროს? მაშინ? თუ აღარა მაქვს არც ღონე და აღარც ძალი, მაშინ? მაშინ რა ვქნა, შენი ჭირი შემეყაროს, რა ვქნა ჩემი ხნის ადამიანმა, აჰ.. თუ არ შემიძლია? არაფერ უნდა მოიმეტებლო? ყველაზე უნდა წამიყოლოს!?..

ილია. ოჰ, ეგ კარგ კითხვას იძლევი, ჩემო ამირანა! კარგსა და მაგარ კითხვას იძლევი, ამირანა!

ამირანა. ჰო, რა ვქნა, რა... როცა აღარც ღონეა და აღარც ძალი მაქვს... აჰ (ოცნის) ა, მაგარ კითხვას ვიძლევი, შენი ჭირი შემეყაროს!?

ილია. სწორედ კარგ და მაგარ კითხვას იძლევი!.. ყველასთვის საგულისხმიერო კითხვას იძლევი, ჩემო ამირანა!

ამირანა. მერე რა პასუხს მომცემ, შენი ჭირი შემეყაროს, აჰ.. რა პასუხს მომცემ, აჰ?

გამოსვლა 4.

იგივენი და პატარა ბიჭი, ღობეზე გადმომდგარია.

პატარა ბიჭი. (იძახის) ნატალია!.. ნატალია!..

ილია. ვიღაცა იძახის!

ამირანა. ვინ ხარ, ბაბუ, ვინ?

ბიჭი. ნატალია! ნატალია!

ილია. რაღაც ამბავი უნდა იყოს, ისეთი ნაჩარდი იძახის ეს ბავშვი!

ამირანა. (კარებისკენ მიდის) ნატალია! ვიღაც ბავში იძახის, გამეიხმედე.

ნატალია. (გამოდის სახლიდან) ვინ არი?

ამირანა. ბავშია ვიღაცა!.. (ნატალია მიდის ჭიშკართან) (ილიას) ა, მაგარ კითხვას ვიძლევი, ა, შენი ჭირი შემეყაროს?!.

ნატალია. (შეჰკივლებს) უი მე! უი მე! (გადაჯდება ჭიშკარში ტ გარბის ეიეილით).

ილია. რა ამბავია? რა იყო?

ამირანა. (მიიჩქარის ჭიშკრისკენ) რა ამბავია? რა იყო, ბოშო? ნატალია! რა იყო?

გამოსვლა 5.

იგივენი, ტუფია, შემდეგ მაია.

ტუფია. (კარებთან მომდგარი) რა ამბავია, ამირანა? რა იყო? ნატალია რა იქნა?

ამირანა. ბოგში იყო ვიღაცასი... რაღაც ამბავი მეტანა უთუოდ. ნატალიამ ერთი იკივლა და გავარდა იქითა, ქვეითკენ!

მაია. (გამოვარდება შეშინებული) ქვეითკენ გადავარდაო?

ტუფია. მიშველეთ! მიშველეთ! ჩვენ თავზე ალმათ უბედურებაა! უსათუოდ საწყალ კაცს რაღაც შეეშინდა! (მაიას) მიხედეთ აკაურობას! ჩვენ თავზე რაღაც უბედურებაა! მიშველეთ! მიშველეთ! (გარბის გამწარებული).

გამოსვლა 6.

იგივენი და მაია.

მაია. რა ამბავია? რა არი? რა მოხდა, რა?

ილია. ეეოარაფერი გეეიგე!... ვიღაცას ბავში იყო, რაღაც ამბავი მოეტანა ალმათ ანტონას შესახებ.

მაია. ეუმე! მიშველეთ! მიშველეთ!... იმ გაჭირვებულს უთუოდ რაღაც მოუვიდა!.. მოშკალით!

ამირანა. ბოგში მოადგა ღობეზე... ვერ გეეიგე, ნატალიას უთხრა რაღაცა!

მაია. ჩვენს თავზე უბედურებაა! უბედურებაა უსათუოდ! (გარბის ეიშკრისკენ).

ტუფია. (ისმის ხმა) მიშველეთ! მიშველეთ!

გამოსვლა 7.

რამდენიმე კაცს საკაცით შემოაქვს ანტონა.

მაია. (რა დაინახავთ მოსულს) მომკალით! მომკალით! გამეთავეთ ეხლავე! შვილო, შვილო!.. რას ხედავს ჩემი დასაბოწებელი თვალები. რას, რას?

ტუფია. (ტკან მოსდგეს) მიშველეთ! მიშველეთ! მიშველეთ!

პაველია. მოითმენ ნეთ, მოითმენეთ, ბატონო!., რო არაფერი უჭირს საბაბოო! მოითმენეთ!

ტუფია. მიშველეთ!

მაია. მომკალით, მომკალით ყველამ! შვილო, შვილო ანტონა! (ნატალია ტირილით მისდგეს უკან. აკადმეფაფი შეაქვთ სახლში).

ამირანა. ოჰ, ჩემი ანტონა!.. ჩემო ანტონა! ოჰ, ოჰ, ოჰ! (ეზოში ყოველ მხრიდან შემორბიან ბერეხები მამაკაცები და დედაკაცები. ზოგი სახლში შედის, ზოგი იქვე ეზოში ჯგუფებში, ყველანი გაფაციცებენი ,,ითხულობენ: „მოკვდა, მოკვდა?")

ამირანა. ოჰ, ჩემო ანტონა!

პაველია. (გამოდის სახლიდან. სახლის წინ კარებთან შეჯგუფულ ბერეხებს) ნუ მოიყრით ასე თავ!!.. ეტეეთ, ჰაერი შეეიდეს სახლში... ნუ მოგიდადეთ, უიმისითაც უჭირს საწყალს.

ამირანა. (პაველას) უჭირს ვითომ, შენი ჭირი შემეყაროს? ა?

პაველია. უჭირს და არა, შე დალოცველო! კაცი სიკვდილზეა მიმდგარი!..

ამირანა. ოჰ, ჩემ ანტონა!.. ჩემო ანტონა!

ილია. რა იყო? რა დეეშმთა, პაველია?

პაველია. (გარს შეშინებეული ბერეხებით) ჩემს ბვეერდით პატარა ყანა რო აქვს მაგას, ოქ ნუშნობდა: ქე ვიცოდი, რომ კარგათ ვერ იყო... გუშინაც ავადმყოფობას ჩოდა.! თვალი მისკენ მეეპინა, არ ვიცი რატომ, ბვეეხედე ერთი და ის იყო... ეკაცეე უცბათ, თითქო ბალღი მოსცელესო, ეეიტაკა! მეეკუეარე, ხმას არ იძლეეეა! მაშინათვე გადაეარდი, მიეკოდი, რას ნახავ, ბვეადარია, მეეადარი კაცი აგდია გადეძახე, იქვე ბიეები ბეშაობდენ, მოვარდენ, აესწეეთ და ,,ეეე